

„Aici îți vor închide gura în două secunde”. Cum să supraviețuiești într-o închisoare din Moldova. O istorie reală

Ferestre sparte în loc de ventilație, jocuri de noroc, violență și o subcultură criminală sunt realitățile cu care se confruntă deținuții din închisorile moldovenești. De regulă, ceea ce se întâmplă în barăci este ascuns cu grijă. Nici măcar comisiile speciale care verifică condițiile de detenție nu au posibilitatea să discute cu deținuții în particular. Newsmaker publică povestea fostului deținut X, care a petrecut opt ani învățând să supraviețuiască în închisorile din Moldova.

* Din motive de securitate, Newsmaker a eliminat toate informațiile personale despre deținutul X .

”În loc de fereastră – peliculă”

După ce am fost arestat, am fost ținut „în carantină” (locul unde sunt plasate persoanele care tocmai au sosit – Newsmaker). Acest loc era un subsol, iar lumina zilei de acolo era atât de slabă încât nu puteam nici măcar să citesc o carte.

Era atât de întuneric încât nu știam când e zi sau noapte.

Dădeau ceva de mâncare, dar ea era atât de proastă încât era imposibil să o mănânci. Eram permanent mușcat de ploșnițe. Acolo erau gândaci și guzgani. Peste tot era umed.

Apoi am fost transferat într-o altă închisoare, unde am

petrecut opt ani. Eram ținuți în barăci. Este puțin probabil să fi avut 4 metri pătrați de persoană (4 metri pătrați este spațiul minim pe care Codul de Executare prevede că trebuie să li se pună la dispoziție deținuților – Newsmaker). În același timp, aproximativ 20% dintre deținuți sunt ținuți într-o parte a barăcii, unde nu au nici măcar un metru pătrat de spațiu, nu tocmai patru. Aceștia sunt așa ziși „neputiovâe”, oameni care nu și-au putut plăti datoriile sau cei care nu vor să trăiască conform legilor lumii interlope.

Geamurile de acolo erau sparte. Erau acoperite cu peliculă.

5% dintre deținuți trăiesc bine, iar 95% o duc mult mai rău.

Când în închisoare veneau careva comisii pentru verificări, erau duse anume acolo unde locuiesc aceste 5%. Acolo, unde e rău, comisia nu ajunge. Dacă comisia dorește să discute cu cineva, deținutul nu este niciodată lăsat singur cu aceasta. Administrația nu va permite. Dacă comisia insistă să vorbească cu deținuții, „supraveghetorul” (în limbajul deținuților – o autoritate criminală care se ocupă de situația din celulă – Newsmaker) trimite o a doua persoană cu ei pentru a se asigura că prima persoană nu spune nimic de prisos.

Erau momente în care mă duceam la comisie și spuneam cu nerușinare: „Veniți să ne vedeți – avem o peliculă în loc de o fereastră. Acest lucru se întâmplă de ani de zile. Nu mai știu a câta comisie sunteți [căreia îi spun acest lucru]”. Cei din administrație spun imediat: „Da tu ia dimensiunile și noi o vom face”. Am luat dimensiunile de 15 ori.

„Ieși naibii de aici”

Înainte de a ajunge la închisoare, cântăream 106 kg. În două luni am ajuns sub 75 de kilograme. Din cauza stresului. În jur erau persoane care voiau să te „învețe viața”. Era o mare presiune morală. Puteai fi atacat și de zece persoane în același timp.

Într-o zi, aproape de intrarea în baracă, am fost avertizat că nu trebuie să intru acolo sub nicio formă. Dar primul lucru pe care l-am auzit când am intrat înăuntru a fost: „Ieși naibii de aici!”. Apoi o persoană a aruncat cu scaunul în perete.

Fac acest lucru ca să te sperie.

Când și-au dat seama că nu aveam de gând să plec, au spus că sunt un „tip normal” și mi-au permis să mă așez. În momente ca acestea, mă țineam de ultimele puteri. Numai eu știu cum am îndurat totul. Își permiteau să insulte foarte dur pe toată lumea.

La condițiile bune au acces cei, care controlează totul – interlopii. Administrația și interlopii cooperează „concret”. De exemplu, dimineața, supraveghetorul îți spune: „Seara o vei lua la moacă”. Seara, cei 5% care controlează totul în loc încep să se ia de tine.

Cum are loc? Vine „stăpânul” [persoană din conducerea superioară a închisorii – Newsmaker] la drogat și îi spune: „Acum vei fi transferat”. Iar acesta nu vrea să plece nicăieri, pentru că știe cum să facă rost de droguri aici. E gata să facă orice, numai să nu fie transferat. Orice era considerat ca „încălcare”. O dată am răspuns nu cum trebuie la apel – „încălcare” Aveam un gardian, care vedea încălcare peste tot.

Erau persoane care nu puteau să se opună. Dacă le luam apărarea, o încasam și eu: „Unde te bagi? Poate este infiltrat, poate este polițist?”. După aceea, puteau să mă cheme și să mă lovească de cinci ori, apoi să întindă mâna și să întrebe: „Ești de acord?” și cu aceasta terminau.

„Totul era condus de supraveghetor așa zis „polojeneț” ”

Mai multe lovituri puteai lua pentru o faptă și o greșeală. În primul caz, încălcai conștient regulile lor, iar în al doilea, nu știai că nu ai voie să procedezi așa.

La noi totul era condus de „polojeneț” (în jargonul pușcăriașilor „polojeneț” este persoana numită de „hoțul în lege” și care are dreptul de să ia decizii în lipsa acestuia și din numele lui – Newsmaker).

Odată am văzut cum un „polojeneț” bătea un gardian în cap cu o „chingă”. Acestuia i-a căzut șapca și ceilalți jucau fotbal cu ea.

„Polojeneț” este înconjurat de „interlopi”. El îi alege. În total sunt zece persoane, care controlează totul și nu muncesc. Ceilalți sunt considerați „masa de bază”. Mai sunt numiți „slugi” (mojici). Spun: „Slugile (mojicii) sunt baza lumii interlope”. Există „slugi (mojici) negre”, care sunt legate de lumea interlopă, și „muncitori”. „Supraveghetorii” la fel sunt numiți de „polojeneț”. Există cazuri în care „supraveghetorii” se comportă uman. Ei nu permit ca cineva să fie bătut. Dar umanitatea, în orice caz, are un preț. Noi nu le plătim lor, ci în fondul comun. Este o sumă anumită, pe care „supraveghetorul” trebuie să o strângă lunar de la baracă. Sunt sute de mii de lei. Fiecare închisoare are tarifele ei. Ca să strângă suma necesară, cineva era nevoit să ceara bani de la prieteni, alții – de la părinți.

Persoanele, care ajung pentru prima dată la închisoare, sunt de obicei atât de șocate de această atitudine încât nici măcar nu pot riposta. Am văzut o persoană care a primit șase ani de închisoare pentru că a furat șase saci de vinete. Altcineva a primit patru ani pentru patru găini. Am avut odată un bătrân de optzeci de ani, care a primit patru luni de închisoare pentru că a furat o plasă de gard. Când l-au adus, s-a înghesuit într-un colț și nu voia să iasă. Apoi s-a constatat că cineva i-a spus că îl vor dezbrăca și îl vor viola.

„Închisoarea se ține pe joc”

Încă de când ești în „carantină”, încep să-ți trimită țigări,

ceai, mâncare, orice de ce ai avea nevoie. Ți se spune: „Nu uita, închisoarea se bazează pe jocul [de cărți]”. În fiecare lună trebuie să aprovizionăm cu țigări „locurile sfinte”: pe cei care se află în izolare pentru abateri disciplinare, pacienții din unitatea sanitară, atelierul unde se fac icoane. Din jocuri ei fac o mulțime de bani. Dacă eu câștig, iau banii pe care i-am pariat, iar câștigul îl dau în fondul comun.

Dacă o persoană a rămas blocată [datorează] la 5-10 mii de lei, ea este chemată deja „la cei de sus”. Asta este tot ce ei așteaptă – să greșești o singură dată. Apoi spun: „Ești pătat” și o folosesc împotriva acestei persoane. Ei susțin ideea „Dacă unei persoane îi este frică, atunci ea respectă”. Datornicii sunt constrânși foarte crunt. Unii nu rezistă și pleacă să trăiască afară. Nu este o metaforă. A fost o persoană care a petrecut zece ani în închisoare. La început a fost foarte sociabil și deschis, dar a fost atât de constrâns încât și-a ieșit din minți. A plecat să trăiască afară, a început să vorbească singur, mănâncă frunze și lemn, iar cu oamenii nu comunică. În celulă se află o persoană care adună bani de la toată lumea – de exemplu, pentru a juca cărți. Dacă acea persoană a pierdut bani sau i-a cheltuit pentru nevoile sale, se numește „faptă de șobolan”. Ea este chemată și întrebată: „Cu ce mână ai făcut-o?”.

Ea întinde mâna și începe să fie bătută pe această mână cu o bâtă. În cel mai bun caz pot să-ți fractureze mâna, în cel mai rău – persoana va fi scoasă cu targa.

Cum supraviețuiești în astfel de condiții? Fiecare zi este la fel, și asta durează ani de zile. Trebuie să fii atent din toate părțile. Din orice ai putea fi luat la bătaie. Cu o ocazie, câțiva deținuți din cauza cărora administrația a organizat percheziții au fost bătuți crunt. Zece persoane din alte barăci au intrat în baraca lor cu bâte și au început să-i bată. După aceea ne-au arătat spatele lor negru. Unuia i-au rupt o coastă și el murit ulterior.

Există momente în care persoanele care au fost hărțuite în închisoare se răzbună după ce sunt eliberate. Cunosc "polojenți" care au ajuns în scaune cu rotile. Le sunt rupte picioarele și mâinile. Unii sunt chiar uciși.

"Înțelegerile pot fi cumpărate"

În închisoare sunt mulți drogați. Cel mai rău lucru este că mulți încep să fie drogați în închisoare. Li se dau de câteva ori seringi, iar apoi aceștia intră în sevraj și sunt dispuși să facă orice pentru a obține o doză. Drogurile sunt de obicei aruncate în închisoare. Există oameni speciali care le ridică. Totul merge în fondul comun. Dacă persoana nu a prevenit, că trebuie să i se arunce, va avea probleme mari.

Cei care sunt bolnavi [dependenți de droguri], pot da și câte 50 mii de lei pe lună, ca să primească la timp dozele.

Desigur că ei droguri primesc, și greșelile le sunt iertate. Din motiv că ei sunt necesari. Am văzut foarte multe situații de acest fel. Reiese că înțelegerea poate fi cumpărată cu bani.

Am lucrat doi ani în mină. Acolo și iarna și vara sunt 13 grade. Indiferent de mărimea salariului, ești impus ca o parte să o dai în fondul comun. Anterior primeau „cât te lasă inima”, apoi au început să ceară 50 % din salariu. Lucrul în mină este foarte greu: praf, nu se vede nimic. Într-o zi nu aveam de lucru, și m-am culcat într-o cameră specială să mă încălzesc. Am fost fotografiat, s-a spus că eu nu fac nimic și m-au concediat.

Există cazuri când deținutului nu i se achită salariu. Dar nu se poate concedia din motivul că „stăpânul” este împotriva. Au fost cazuri când „stăpânul” îl telefona pe „polojeneț”, iar apoi cel care dorea să se concedieze era bătut de zece persoane. Și aceasta doar din cauza lucrului, nemaivorbind de alte incidente mai grave.

„Îți vor închide gura în două secunde”

În unitatea medicală sau cum noi o numeam „spital”, trebuiau să fie câțiva medici. Așa spuneau ei când veneau comisiile. Noi aveam doar un singur medic – femeie. Putea-i să-i spui că te doare capul, stomacul, orice. Ea lua o pastilă, o împărțea în două și spunea: „Aceasta e pentru dureri de cap, iar aceasta e pentru dureri de stomac”. Sau spunea că nu are medicamente. Și ce poți face în astfel de cazuri?

Veceurile, cică, erau pentru șase persoane. În realitate funcționau doar două din ele. Nici nu vă imaginați ce era acolo dimineața.

Administrația închisorii o dată la două zile dă carne. Trebuie să fie 85 g, iar ei dau 20-30 g. Restul pot să o dea interlopilor, ca ei să facă frigărui.

Poți primi ciorbă cu varză, te uiți la ea, și aceasta este neagră, iar mirosul este astfel, că nici nu te poți atinge de mâncare. Iar aceste persoane care o gătesc? Cum bagă ei mâinile cu mănuși în ciorbă? Peștele este expirat. Ei tot timpul îl îngheață și dezgheață.

Persoanele, care sunt în „groapă” (locul, unde sunt ținuți deținuții, viață căror este în pericol; conform articolului 206 din Codul de Executare ei pot solicita o întreținere separată– Newsmaker) încă mai pot să se revolte în vreun fel: să intre în greva foamei, să scrie plângeri, să se mutilizeze. Aici [în baracă] îți vor închide gura în două secunde. Legume și fructe crude noi în genere nu am văzut de la administrație. Doar în acte este scris, dar în realitate nu au fost niciodată. Puteau face o supă cât decît mai bună, dacă știi că va veni comisia cu verificare. Noi toți observăm acest lucru: „Doamne, ce s-a întâmplat, că suntem hrăniți așa? La sigur că vine comisia”.

„Nu vei ajunge acasă, oricât de mult te vei strădui”

Când s-a început pandemia cu coronavirus, era pur și simplu bătaie de joc. Cei care se îmbolnăveau, erau închiși într-o încăpere rece și umedă. Tu, doar ești bolnav, trebuie să fii dus acolo, unde este cald, ca să te poți însănătoși. Iar ei te închideau în carantină, și atât. În baracă în genere nimic nu s-a schimbat.

Ne-au fost date măști, dar trebuia să le punem doar când veneau comisiile.

În rest, toți sunt ținuți împreună: și cei cu tuberculoză, și cei cu hepatită, și cei cu HIV.

Se primește, că acum pe „slugi” (mojici) se ține totul: și munca de bază, și finanțele. „Interlopții” nu lucrează, însă pot să îți scrie ore de muncă prin administrație. Se primește, că cineva nu a lucrat, însă este eliberat mai devreme, iar altul muncește, nu are nici un fel de încălcări, dar nu este eliberat. Erau cazuri când putea să vină „stăpânul” și să spună: „Nu vei ajunge acasă, oricât demult te vei strădui”. „Stăpânul” poate ușor soluționa astfel de probleme.

Ce se petrece în închisori, putem afla doar de la persoanele care se află acolo.

Când apare un nou „polojeneț”, la început el îi strânge pe toți cei „nepotriviți” din toate barăcile și îi întreabă despre tot ce se întâmplă. Aceștia nu au ce pierde și spun totul. La fel trebuie să facă și cei care doresc să schimbe situația din închisori. Să îmbunătățească condițiile de detenție pentru cei „nepotriviți”, și ei vor începe să vorbească despre tot, cum este într-adevăr. Dar este necesar ca ei să fie separați de masa principală.

Materialul este elaborat de Newsmaker.md, în colaborare cu Asociația Promo-LEX și publicat cu sprijinul financiar al Republicii Federale Germania, prin intermediul Ambasadei Republicii Federale Germania la Chișinău. Opiniile exprimate în acest material aparțin autorilor și nu reflectă punctul de

vedere al Republicii Federale Germania și al Ambasadei Republicii Federale Germania la Chișinău.

Materialul pe pagina Newsmaker.md poate fi accesat [aici.](#)